

Міжпредметна координація є дієвим засобом укріплення взаємозв'язків у навчанні фахових дисциплін та англійської мови за професійним спрямуванням. Вона також допомагає студенту краще зрозуміти взаємозалежність речей і подій у глобалізованому світі, сприяє цілісному сприйняттю навколишнього середовища. Міжпредметна координація створює умови для актуалізації знань студентів у різних наукових галузях, спонукає до пошуку нової цікавої інформації щодо життя, ведення бізнесу, манери вирішення різнопланових проблем у культурах різних народів. Вона дає змогу кожному студенту відчувати себе дослідником, долучитись до реалій раніше не відомої, чужої культури.

Підсумовуючи викладене вище, зазначимо, що у відповідь на підвищення вимог суспільства до рівня володіння іноземною мовою випускниками українських університетів, зростання конкуренції на європейському ринку праці, глобальні кризові явища, у вітчизняній педагогічній науці відбуваються процеси інтенсивного пошуку таких підходів і методик навчання іноземної мови, які б забезпечили реальну готовність випускників з вищою освітою до міжкультурного спілкування та взаємодії.

Література:

1. Гришкова Р. О. Методика навчання англійської мови за професійним спрямуванням студентів нефілологічних спеціальностей. : навч. посібник. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2015. – 220 с.
2. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Наук. ред. укр. вид. С. Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.
3. Пассов Е.И. Коммуникативное иноязычное образование. Концепция развития индивидуальности в диалоге культур. – Липецк: ЛГПИ – РЦИО.- 2000.-216 с.
4. Квятковський Стефан. Меморандум Європейської комісії «Навчання протягом усього життя» // Неперервна професійна освіта: теорія і практика: Науково-методичний журнал.- К., 2002. – Вип.3 (7). – С. 11–19.
5. Програма з англійської мови для професійного спілкування. Кол-в авторів: Г. Є. Бакаєва, О. А. Борисенко, І. І. Зуєнок та ін. – К. : Ленвіт, 2005. – 119 с.
6. Першукова О. О. Переосмислити мету // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2004. – № 4. – С. 116–122.
7. Советский энциклопедический словарь. – М. : Советская энциклопедия, 1982. – 1271 с.

УДК 811.111:81'37

Н. М. Єрмакова,

Запорізький національний університет, м. Запоріжжя

ФУНКЦІОНУВАННЯ АНГЛОМОВНИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З ДЕРИВАТАМИ ЄВРИСЕМИ THING

В анотованій статті розглянуто особливості функціонування фразеологічних одиниць з похідними словами широкозначної лексики (єврисеми) THING в англійській мові. Акцентовано на здатності цих дериватів зберігати високий ступень референтної віднесеності у складі фразеологізмів, і визначено саме типи референтів цих фразеологічних одиниць.

Ключові слова: дериват, єврисемія, референтність, фразеологізм.

FUNCTIONS OF ENGLISH PHRASEOLOGISMS WITH THE DERIVATIVES OF THE EURYSEME THING

The article summarized is focused on the functional specifics of English set expressions based on the derivatives of the euryseme thing. Special attention is devoted in our research to the ability of these derivatives (as a part of the phraseological units) to render the high degree of referential correlation.

The analysis of the semantic structure of the phraseological units created on the basis of eurysemic derivatives enabled us to reveal the presence in their semantic structure of general concepts as well as the potential to the variability of general sense in the process of functioning in the given text. It also makes possible to define the functional range of the set expressions analyzed and to come to the conclusion that the latter are capable to represent all types of referents.

At the same time, the phraseological units of eurysemic derivatives can acquire the traits of mono-, poly- and multireference. Mention should be made that the referential correlation of the phraseological unit may be independent of the referential correlation of the eurysemic derivative itself, and thus the own referential correlation of the phraseologism is formed. On the other hand, the referential correlation of the phraseological unit may be entirely or partially determined by the eurysemic derivative, namely by the certain coincidence of the referential types of the derivative and the whole phraseologism.

Key words: derivative, eurysemy, reference, phraseologism.

ФУНКЦИОНИРОВАНИЕ АНГЛОЯЗЫЧНЫХ ФРАЗЕОЛОГИЗМОВ С ДЕРИВАТАМИ ЭВРИСЕМЫ THING

В аннотированной статье рассмотрены особенности функционирования фразеологических единиц с производными словами широкозначной лексики (эврисемы) THING в английском языке. Сделан акцент на способности этих дериватов сохранять высокую степень референциальной отнесенности в составе фразеологизмов, и определены сами типы референтов этих фразеологических единиц.

Ключевые слова: дериват, эврисемия, референтность, фразеологизм.

Постановка проблеми. З сучасними темпами розвитку, наука не стоїть на місці і намагається розв'язувати все більше проблем, в тому числі і в лінгвістиці. Розумінню сутності й природи мови як символічного явища присвячували і продовжують присвячувати свої дослідження вчені багатьох наук минулого та сьогодення. Однією з очевидних властивостей слів будь-якої мови є неоднозначність, яка є результатом історичного процесу розвитку мови і проявляється у різноманітні форм, однією з яких є широкозначність.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Категорія широкозначності була й залишається предметом уваги мовознавців, починаючи з середини минулого століття. У лінгвістиці кінця ХХ – початку ХХІ ст. проблемою широкозначності в англійській мові займалися цілий ряд вчених [див. напр. 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7]. В сучасному мовознавстві точаться дискусії навколо питання чи вважати єврисемію окремою автономною лексико-семантичною категорією [1; 4; 8; 9]; розглядати її як один з лексико-семантичних варіантів полісеманта [5; 6], чи характеризувати як різновид моносемії з широким обсягом денотату [10, с. 77].

Під **широкозначністю (єврисемією)** ми розуміємо здатність слова, маючи одне узагальнене значення (денотат), співвідноситись з різними об'єктами мисленнєвої діяльності людини (референтами), як з одиничними предметами, так і з класами явищ, що виділяються за різними критеріями. Тобто, **широкозначне слово (єврисема)** має широку семантичну

референцію, а конкретний зміст цієї мовної одиниці реалізується через звуження позначеного ним поняття, а саме уточнюється, але не змінюється в умовах мовлення (певного контексту).

Незважаючи на різність поглядів, лінгвісти певною мірою визначили специфіку явища широкозначності в мовознавстві, з'ясували критерії розмежування еврисемії від полісемії, встановили, що до широкозначних лексем можна відносити лексеми різних частин мови, а також проаналізували особливості їхнього функціонування в різних мовах. Деякі дослідники в своїх працях вказують на різний ступінь широкозначності еврисем, але не піддають це фундаментальному аналізу [див. напр. 11].

Ми, в свою чергу, визначили, що еврисемічні одиниці мають досить широкий діапазон референтів і характеризуються різними ступенями референтної віднесеності, які раніше не були досліджені і були нами проаналізовані в наших попередніх публікаціях.

Тому, **актуальність дослідження** зумовлена проблемністю лінгвального явища широкозначності, відсутністю фундаментальних розвідок референтної віднесеності ФО з дериватами еврисемічної одиниці *thing* в англійській мові.

Метою нашої роботи є проаналізувати типи референтів ФО, створених на базі дериватів слова *thing*.

Згідно поставленої мети передбачається розв'язання таких *завдань*:

- 1) окреслити типи референтів широкозначної субстантивної лексеми *thing* в англійській мові;
- 2) розкрити особливості функціонування дериватів у вигляді похідних слів еврисемі *thing* в складі ФО в англійській мові;
- 3) визначити ступені референтної віднесеності ФО еврисемічних дериватів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Еврисемі характеризуються широкою референтною віднесеністю, яка може розповсюджуватись на безліч об'єктів реальної дійсності (референтів). Це дозволило нам визначити, що, при наявності спільних якостей, еврисемі не є однорідними в плані своїх екстенціональних зв'язків і ми умовно виділили високий, середній та низький ступені референтної віднесеності широкозначних субстантивних лексем англійської мови.

Особливої уваги, на нашу думку, заслуговує ступінь *високої референтної віднесеності*, на якому ми зосередимось в даній статті, і до якого включаємо тільки одне слово *thing*, яке вважається найбільш широкозначною субстантивною лексемою в англійській мові, бо має абстракцію більш високого порядку та здатна співвідноситись з абсолютною безліччю *референтів* (навіть поза сферою їхнього безпосереднього категоріального значення). Тобто, слово *thing* може позначати різні **типи референту**, а саме: **абстрактні поняття** (*I'll tell you a thing* [20, с. 234]); **живі істоти** (*It's truth that boys are dirty things, poor little thing* [15, с. 1500]); **предмети реальної дійсності** (*What's the thing in your hand? It's the strangest thing, you know. To pack up one's things* [17, с. 1623]); **події** (*That shooting was a terrible thing. Things changed greatly in the course of a year* [20, с. 235]); **дії** (*To do one's own thing. To let things go hang* [15, с. 1500]).

Принагідно зазначимо, що раніше ми проаналізували деривати з базовою еврисемічною лексемою *thing* (*something, anything, everything, nothing*) і виявили, що коли вони виступають в якості іменника, вони можуть в різній мірі представляти всі типи референту, що й сама окремо взята еврисема *thing*, за виключенням позначення живих істот похідною одиницею *anything*. Предметом нашої уваги у цій статті виступають ФО, створені на базі вище зазначених дериватів та їхній вплив на референтну віднесеність ФО, до складу яких вони входять.

В процесі дослідження було помічено, що ФО з дериватами еврисемі *thing* за ступенем своєї референтної віднесеності можуть бути «монореферентними», які в силу своїх семантичних особливостей позначають лише якийсь один з типів референтів, «поліреферентними», які можуть означати більше ніж один референт, і «мультіреферентними», що можуть імплікувати всі типи референту (абстрактні поняття, живі істоти, предмети реальної дійсності, події, дії).

Також було визначено, що є випадки, коли референтна віднесеність ФО не залежить від референтної віднесеності еврисемічної похідної одиниці як такої. При цьому дериват нібито «розчиняється» у ФО і тільки сама ФО представляє якийсь тип референту як єдиний, неподільний і цілісний за значенням вислів, який в цілому не є сумою значень слів, що входять до нього.

Коли референтна віднесеність ФО повністю або частково зумовлена еврисемічним дериватом і, відповідно, дериват у складі ФО зберігає свою широку референтну віднесеність, позначаючи ті ж самі типи референту, як і окремо взята лексема. В таких випадках ФО представляє собою просто сталий зворот мовлення, значення якого повністю або частково зумовлено всіма його складовими.

Спочатку розглянемо типи референту, що можуть репрезентувати монореферентні ФО, в склад яких входить похідна одиниця *something*, і референтна віднесеність яких не залежить від референтної віднесеності цього деривата як окремо взятої лексеми. До таких ФО належать такі мовні одиниці:

– ***something on the ball*** вказує на тип референту «**абстрактні поняття**» і позначає в широкому сенсі розумові здібності людини (а саме кмітливість), що демонструють такі контексти, як: *I'd help a guy with something on the ball* [14];

– ***something short*** означає референт «**предмети реальної дійсності**», вживається в розмовній мові і набуває жартівливої конотації позначаючи міцні спиртні напої (натяк на скороченість назв: brandy, grog, rum, whisky) в контекстах типу: *She always had a drop of something short in her tea* [18];

– ***be up to something*** («замислити щось недобре»), ***think oneself something*** (*think something of oneself*) («бути високої думки про себе») представляють тип референту «**дії**», що репрезентують контексти типу: *She looked different somehow and she might just be up to something* [12], *Young Hadoway thinks something of himself. He's getting too high and mighty for me* [19].

До поліреферентних ФО ми відносимо такі одиниці, як ***a little something***, яка може представляти майже всі типи референту, за виключенням живих істот, що можна простежити розглянувши наступні контексти, де вона позначає **абстрактні поняття**: *And then, I liked having nice little teas served to me for a change; to have Wilson taking care of me and treating me like a lady – because there was a little something between us* [12], де вочевидь мають на увазі почуття; **предмети реальної дійсності**: *It was just a little something to hang on her Christmas tree this year, a pair of silver earrings* [12], де конкретно вказуються срібляні сережки; **події**: «*In fact I'll get him to organise a little something for me straightaway*» [12], де зрозуміло, що організувати можна лише якусь подію або дійство; **дії**: *Possibly it might have something to do with interoperability at the class library level or maybe a little something for OMG's next RFT on services* [12].

В усіх цих контекстах ФО ***a little something*** представляє собою сталий зворот мовлення, значення якого повністю зумовлено всіма його складовими, а його референтна віднесеність певною мірою збігається з референтною віднесеністю самого еврисемічного деривату.

Мультіреферентні ФО представляють ФО, які, в силу своїх семантичних можливостей, можуть імплікувати всі типи референту, визначити які можна тільки завдяки контексту. До таких ФО належить одиниця ***something or other*** («щось, дещо»), яка може посилається на **абстрактні поняття**: *I would guess that the 'something or other' are negatively charged ions*

of fluorine, chlorine and maybe oxygen [12]; **живі істоти**: *That boy there, Stefan something or other, he plays the fiddle...* [12]; **предмети реальної дійсності**: *Remember your dad putting in a big huge something or other which we never did find out what it was, and it's an ugly little specimen* [12]; **події**: *You come to this seminar or something or other* [12]; **дії**: *I do not however think the engine when running has any wear problems to cause low oil pressure and have some vague thought that when a remote oil filter is fitted high up you have to remove the pressure release valve or do something or other* [12].

Тепер розглянемо контексти вживання ФО з дериватами *anything, everything*, коли вони функціонують в якості іменників. Що стосується лексеми *anything*, то є лише одна така ФО – *anything but*, яка може репрезентувати майже всі типи референту (поліреферентність), за виключенням референту «предмети реальної дійсності»: *It is anything but a secret* [13, с. 28] (абстрактне поняття); *He is anything but a scholar* [18] (жива істота); «*Did you enjoy your holiday?*» «*Anything but*» [14] (подія); «*Does she love you?*» «*Anything but*» [19] (дія).

Лексема *everything* взагалі входить до складу тільки однієї ФО *and everything*, який може репрезентувати будь-який тип референту (що також вказує на його поліреферентні можливості), за виключенням подій. Так, **абстрактні поняття** представлено в таких контекстах, як: *She was very worried about her job and everything* [14]. **Живі істоти** можна відслідковувати в реченнях на кшталт: *I mean he keeps these, what do you call them, what do you call them diggers and everything?* [12]. **Предмети реальної дійсності** демонструють такі випадки, як: *Food is fresh, and everything from soups to sweets is homemade* [12]. **Дії** чітко представляє наступний контекст: *Arid, to herself, 'Golly, it's such a relief not to have to try to be gracious and aphoristic and repartistic and everything with Jeff.'* [19].

Референт «подія» виявляється тільки коли мовна одиниця *everything* виступає окремо, не входячи до складу ФО, що засвідчують такі випадки, як: *It was a good ship and everything went well at first, but I was very ill again* [12].

Тепер зупинимось на монореферентних ФО з дериватом *nothing*.

Монореферентними ФО з похідною одиницею *nothing* серед тих, що репрезентують референт «абстрактні поняття» є одиниці *it (або that) is nothing, less than nothing, the little nothings of life, a mere nothing, nothing to speak of* (в значенні «дрібниці (життя), дурниці (у зрівнянні з чимось)»), що демонструють такі контексти як: «*It's nothing,*» *he said. 'All cleared up. I can fly as well as ever...'* [16], *Cauchon: 'Yes, it is a painful duty: even, as you say, a horrible one. But in comparison with the horror of heresy it is less than nothing.'* [18], *Why does he say all, as if the crown were a toy, a plaything, a mere nothing – when both of us know it means everything to him!* [12], *A: 'I'm so sorry to hear your wife's not very well; I hope it's nothing serious.'* *B: 'Oh no, thanks, nothing to speak of: it's just a slight chill, I think.'* [14]. У зазначених випадках значення ФО повністю зумовлені значенням деривата *nothing*, коли останній виступає в якості іменника.

Ще одна ФО *soft (або sweet) nothings* позначає **абстрактні поняття** в значенні «ніжності», «ніжні слова» (часто з дієсловом *to whisper*): *Pearl (Flippantly): 'If you want to whisper soft nothings in my ear, you'll find the one-step exceedingly convenient.'* [19]. Це один з тих ФО, референтна віднесеність яких не зумовлена значенням деривату *nothing* як окремо взятої лексеми.

Виявлено і деякі контексти, де на **абстрактні поняття** також вказують ФО *nothing out of the common* («нічого особливого»), *nothing under the sun* («ніщо на світі»): «*How do you like this song?*» «*Well, it is nothing out of the common.*» [18]; *Nothing under the sun will satisfy him* [14], і значення яких частково зумовлено значенням мовної одиниці *nothing*.

Тип референту «живі істоти» простежується у ФО *good for nothing* («слідар, гультай, нікчемна людина»), *he has nothing in him* («посередність»), які вживаються в основному тільки по відношенню до **людини**, що ми можемо спостерігати в контекстах типу: *Sally had been a trifle indiscreet, perhaps, but always she had accorded him that naive worship which made him forget his family regarded him as a black sheep and a good for nothing* [14], де ФО *good for nothing* самостійно створює свою референтну віднесеність незалежно від значення окремо взятої лексеми *nothing*. В свою чергу ФО *he has nothing in him* виступає в якості сталого звороту мовлення, референтна віднесеність якого частково зумовлене значенням його складових і який можна перфразувати як «в ньому нічого особливого нема».

Сам дериват *nothing* повністю зумовлює тип референту «події» входячи до складу фразеологічного вислову *nothing is the matter*, який вживається у відповідь на питання *what's the matter?*, що можна простежити звернувшись до наступного контексту: *Esteban: 'what's the matter?'* *Raoul: '...Nothing is the matter.'* [16].

Найчисленнішими монореферентними ФО з дериватом *nothing* є одиниці, що позначають **дії (діяльності)** і серед яких є такий, чия референтна віднесеність взагалі не залежить від значення лексеми *nothing*, що можна простежити в контекстах з ФО *dance upon nothing* («бути повішаним, покінчити життя на шибениці»): «*You'll dance upon nothing presently,*» *rejoined Jonathan brutally* [18].

Референт «дії» репрезентують також ФО з частковою зумовленістю їхньої референтної віднесеності від значення мовної одиниці *nothing*:

– *count for nothing* (який дає зрозуміти, що «щось не має значення» або «нема на що розраховувати»): *I am surprised to find that all the deportment and good conduct I have been taught seem to count for nothing when I am with you* [19];

– *have nothing on smb.* (в розмовній мові може відповідати значенню словосполучення *have nothing over smb.* «не мати переваги над/перед кимось»), що демонструє наступний контекст: *I have carefully analysed the pre-Olympic performances of Liddell, who won in 1924, and J. W. Rinkel, who we hope is going to win this year. Liddell had nothing on Rinkel in preliminaries* [16];

– *have nothing to do with smb.* або *smth.* в значенні «не мати нічого спільного, не мати ніякого відношення до когось або чогось»: «*He's a nasty customer, have nothing to do with him*» [14], «*My commonsense has nothing to do with it; my whole soul is in revolt*» [19];

– *have nothing to show for it* («нічого не досягти, даремно намагатись»): «*When the war was over he had nothing to show for it but his wounds*» [18].

В наступних випадках представлення типу референту «дії», референтна віднесеність всієї ФО повністю зумовлена значенням всіх його складових, в т.ч. мовного знаку *nothing*:

– *leave nothing to chance* («ні в чому не покладатись на волю випадку, виключити всіляку випадковість, передбачити все»): «*What it is to have to do with a woman of experience,*» *said Machiavelli. 'She leaves nothing to chance.'* [19];

– *nothing doing*, який в деяких випадках заперечує дію, про яку частіше йдеться в антецеденті: «*Me, go to the opera? Nothing doing!*» [14];

– *(have або there is) nothing for it but to (do, go, etc.)* («немає іншого виходу крім; нічого іншого не залишається, як (зробити, піти тощо)»): «*A jab in the ribs got home and then a hook on the jaw. There was nothing for it but to retreat*» [18];

– *stop at nothing* («ні перед чим не зупиняється»): «*This girl... was one of those real deep ones, out to play a lone game and play the innocent and stop at nothing. Hard as nails*» [19].

ФО, створені на базі деривата *nothing*, теж можуть бути мультіреферентними, серед яких, наприклад, є сталий мовний зворот **no nothing**, що може імплікувати будь-який тип референту: **абстрактні поняття** («*For Gawd's sake. You got the place like a morgue, ' Dorrie said. 'No lights, no music, no nothing'. What are you trying to do, turn yourself morbid?»* [14]; **живі істоти** (*Then me mum went to America and took Angela with her, left no address or nothing, and so it's just me – no father, no nothing* [12]); **предмети реальної дійсності** (*I got no bread, I got no meal. I got no nothing now* [19]); **події** (*No archery, no parties, no hunting, no nothing, just mountains and rivers and rain and those awful midges* [12]); **дії** (*Now no nothing was done!* [12]).

Серед ФО, створених на базі дериватів еврисеми *thing*, зустрічаються такі, які можна вважати певною мірою антонімічними ФО, які теж можуть бути моно-, полі- або мультіреферентними.

Так, ФО **something like** («приблизно, біля») – **nothing like** («ніщо в зрівнянні, нема нічого краще») є частково антонімічними, вони можуть імплікувати будь-який тип референту (мультіреферентність): **абстрактні поняття**: *This was something like the art the Progressive era needed* [12], *At the same time many forces have been at nothing like full strength* [18]; **живі істоти**: *Dad, or John, Elly or or something like that* [12], *«He is nothing like the gigolos he plays in the movies»* [12]; **предмети реальної дійсності**: *Then she shyly produced, from behind the sofa, something like a tray wrapped in paper* [12], *I always say there is nothing like a good book for taking you out of yourself* [16]; **події**: *When something like a murder happens, I just feel I have to sort out what really happened* [12], *There is nothing like a good crisis to lead to a questioning of organizational values, directions and practices* [18]; **дії**: *But you have to be careful that by doing something like that you're not making life completely onerous* [12], *There's nothing like trudging round a cold church to raise an appetite, Mr Barnett* [12].

ФО **something of the kind (sort)** («щось на кшталт»), **nothing of the kind (sort)** («нічого подібного») можуть позначати всі типи референту (мультіреферентність): *The news provoked among Zuwaya an instant recognition of necessary truth: they had always suspected something of the kind* [12] (**абстрактні поняття**); *'You must be exhausted,' he immediately suggested, when she was nothing of the kind* [12] (**живі істоти**); *«I imagine there's a dust-sheet or something of the kind in the linen-cupboard»* [12] (**предмети реальної дійсності**); *It soon became evident that nothing of the kind was forthcoming: the racist strictures of the War Office prevented promotional possibilities, blacks were not even allowed to join in combat with the enemy* [12], *«Well – something of the kind happened to Walter, after the initial interest»* [12] (**події**); *«I'm not in love with you, if that's what you mean. ' I did mean something of the sort,» she said* [16], *It was a disgraceful act which I do not condone, but I am almost certain my son had done nothing of the kind before* [12] (**дії**).

Виявлені контексти з частково антонімічними ФО **something to write home about** («чудовий, надзвичайний») – **nothing to write home about** («нічого особливого, цікавого, так собі, нічим похизуватись») доводять, що вони мають дещо обмежений ступінь референтності, тобто демонструють свою поліреферентність позначаючи:

– **абстрактні поняття**: *Headlines in a US paper saying that the Open Software Foundation has dropped Tivoli Systems Inc's management framework from its Distributed Management Environment are flat out wrong and creating unnecessary waves: as our sister paper Unigram.X has already said, DME 1.0 is being made fully compliant with the Object Management Group's Common Object Request Broker, a specification that post-dates development of both DME and the Tivoli framework and as a result a small piece of low-level code is being reworked, hardly something to write home about, and the Foundation says Tivoli's framework remains central to the object management framework* [12], *A few tables were occupied and he considered the noise nothing to write home about* [18].

– **живі істоти**: *I say, Lewis, your friend is something to write home about* [14], *The dog was nothing to write home about, a cross between a ne'er-do-well heeler and a dingo...* [19];

– **предмети реальної дійсності**: *Long before the expedition returned, it was Henslow who began to spread the word that these collections were indeed something to write home about* [12], *'Your mother is very kind, Dorothy. She's asked us to dinner – I mean, to lunch – tomorrow.'* *'So what? Our grub is nothing to write home about.'* *'Oh, it's not that... I just appreciate the thought.'* [18].

Пара частково антонімічних ФО **make something – make nothing of** відповідно своїй семантиці представляють лише один тип референту – «дії» (монореферентність). ФО *make something* означає «мати користь з чогось», коли в контексті фігурує абстрактне поняття: *If the part is trifling she will have more credit in making something of it* [14]; і мається на увазі перевиховання, коли в контексті йдеться про людину: *He had hopes of making something of the young man* [19].

Фразеологізм *make nothing of* навпаки означає «не скористатись чимось», коли в контексті виступає абстрактне явище: *He made nothing of his talents* [16]; і «не зрозуміти когось» («не розібратись в комусь»), коли йдеться про людину: *Altogether an extraordinary man. I confess that I can make nothing of him* [14].

В усіх вищезазначених «бінарних» ФО референтна віднесеність частково зумовлена значенням лексики *nothing*.

Висновки та перспективи подальших досліджень у цьому напрямі. Дослідження семантики ФО, створених на базі дериватів еврисеми *thing*, дозволило виявити наявність в їхній семантичній структурі відбиття широкого, узагальненого поняття, наявність варіативності широкого значення у процесі функціонування ФО у тексті, а також уможливило встановити функціональний обсяг досліджуваних ФО і дійти висновку, що в цілому вони здатні представляти всі типи референтів.

У той же час, ФО з еврисемічними дериватами можуть мати властивості монореферентності, поліреферентності і мультіреферентності. При цьому референтна віднесеність ФО може не залежати від референтної віднесеності самого еврисемічного деривату, і тоді створюється своя референтна віднесеність ФО в цілому. Між тим, референтна віднесеність ФО може повністю або частково зумовлюватися еврисемічним дериватом, тобто може мати місце певний збіг типів референтів деривату і всієї ФО.

Перспективною базою нашого подальшого дослідження є еврисемічні одиниці англійської мови, їхні похідні та ФО з ними, що відносяться нами до середнього та низького ступенів референтної віднесеності.

Література:

1. Амосова Н. Н. Основы английской фразеологии / Н. Н. Амосова. – Л.: Лен. гос. ун-т им. Жданова, 1963. – 208 с.
2. Василюк І. М. Дифузія як семантична структура (на матеріалі англійської мови) / І. М. Василюк // Мовознавство. – 1990. – № 6. – С. 53–55.
3. Горшкова К. А. Имя существительное широкой семантики «thing» в современном английском языке: автореф. дисс. на соискание ученой степени канд. филологич. наук: спец. 10.02.04 «Германские языки» / К. А. Горшкова. – М., 1978. – 20 с.
4. Гросул Л. Я. К вопросу о многозначности и широкозначности английских слов / Л. Я. Гросул // Лингвистические основы преподавания иностранных языков. – 1989. – С. 3–9.

5. Гурська А. Л. Полісемія чи широка семантика? / А. Л. Гурська // Особливості розвитку сучасних германських і романських мов. – 1974. – С. 9–12.
6. Димова С. Н. К проблеме широкого значения слова (на материале существительного way) / С. Н. Димова // Учен. зап. Моск. гос. пед. Ун-та: Синтаксические исследования по английскому языку. – 1971. – Т. 416, № 1. – С. 120–135.
7. Ивченко Л. Л. Значение и употребление глаголов объемной семантики в современном английском языке (Семантика английского глагола to take): автореф. дисс. на соискание ученой степени канд. филол. наук: спец. 10.02.04 «Германские языки» / Л. Л. Ивченко. – Одесса, 1980. – 24 с.
8. Арнольд И. В. Лексикология современного английского языка: Учебник для институтов и факультетов иностранного языка / И. В. Арнольд. – М.: Высшая школа, 1990. – 295 с.
9. Плоткин В. Я., Гросул Л. Я. Широкозначность как лексико-грамматическая категория / В. Я. Плоткин, Л. Я. Гросул // Теоретические проблемы семантики и ее отражения в одноязычных словарях. – 1982. – С. 82–87.
10. Квеселевич Д. И. К вопросу о фразеологизмах-интенсификаторах / Д. И. Квеселевич // Сб. научн. тр. МГПИИЯ им. М. Тареза. – 1973. – № 71. – С. 165–17.
11. Авдеев А. А. Проблемы широкозначности и ее соотношение с полисемией и дейксисом (на материале имен существительных английского, русского и французского языков): дис. ... канд. филол. наук: 10.02.19 / Авдеев Александр Александрович. – Воронеж, 2005. – 172 с.
12. British National Corpus [Электронный ресурс] – Режим доступа : <http://www.natcorp.ox.ac.uk>
13. Brown D. The Da Vinci Code / D. Brown. – L.: A Gorgi Book, 2009. – 590 p.
14. Cambridge Advanced Learner's Dictionary [Электронный ресурс] – Режим доступа : <http://dictionary.cambridge.org>
15. Longman Dictionary of Contemporary English. – [New Edition]. – Pearson: Pearson Education Limited, 2004. – 1668 p.
16. Longman Dictionary of Contemporary English 4 with CD Paperback – March 18, 2003
17. Oxford Dictionary of Current English. – Oxford: Oxford University Press, 2001. – 1083p.
18. Oxford Dictionaries [Электронный ресурс] – Режим доступа : <http://www.oxforddictionaries.com>
19. The Merriam-Webster Dictionary [Электронный ресурс] – Режим доступа : <http://www.merriam-webster.com>
20. The Penguin A-Z thesaurus / [editor R. Fergusson] – L.: Penguin books, 2001. – 442 p.

УДК 378.147:20

В. М. Жуковський, К. В. Сімак,
 Національний університет «Острозька академія», м. Острог

РОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ПЕРШОГО КУРСУ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ МОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Стаття присвячена проблемі організації самостійної роботи студентів-філологів першого курсу. У статті проаналізовано роль самостійної роботи студентів, підходи до організації самостійної роботи, а також форми і методи організації самостійної роботи студентів у процесі оволодіння англійською мовою для професійного спілкування. Запропоновано навчально-методичні рекомендації організації самостійної навчальної діяльності під час вивчення англійської мови у ВНЗ.

Ключові слова: самостійна робота, студент, самостійна навчальна діяльність, навчально-методичні рекомендації.

THE ROLE OF INDIVIDUAL WORK OF FIRST-YEAR STUDENTS IN THE PROCESS OF PROFESSIONAL LANGUAGE COMPETENCE FORMATION WHILE PREPARING BACHELORS OF ARTS IN FOREIGN LANGUAGES AND LITERATURE

The article presents the researchers' points of view on the role of individual work of students. In particular, attention is drawn to the fact that due to the introduction of a new Law on Higher Education in Ukraine (Decree №1556-VII of 01.07.2014) and a dramatic reduction in class hours, university's administrators are determined to maintain the high level of university students' preparation. The aim of this article is to analyze the experience of teaching English to first-year students at the National University of Ostroh Academy and present recommendations regarding the efficient ways of organizing individual work of students. The attention is drawn to the requirements to basic language skills knowledge with reference to the Curriculum for English language development for universities and institutes. Theoretical and practical results of the research focus on the analysis of approaches to self-study of students, as well as forms, types and means of students' individual work. Five approaches to individual work organization were defined. They are: systematic, communicative, person-oriented, activity-oriented, and cultural. The forms of self-study are defined as individual, in pairs, and group projects. Due to this, the list of recommendations how to organize the individual work of students while using innovative means of teaching English as a second language has been suggested.

Key words: individual work, student, self-learning activities, guidance and recommendations.

РОЛЬ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ ПЕРВОГО КУРСА В ПРОЦЕССЕ ФОРМИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ РЕЧЕВОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ ПРИ ПОДГОТОВКЕ БАКАЛАВРОВ ЯЗЫКОВЫХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ

Статья посвящена проблеме организации самостоятельной работы студентов-филологов. В статье проанализирована роль самостоятельной работы студентов, подходы к организации самостоятельной работы, а также формы, виды и способы организации самостоятельной работы студентов в процессе овладения английским языком для профессионального общения. Предложено учебно-методические рекомендации организации самостоятельной учебной деятельности при изучении английского языка в вузе.

Ключевые слова: самостоятельная работа, студент, самостоятельная учебная деятельность, учебно-методические рекомендации.

Постановка проблеми. Глибокі трансформаційні процеси в українському суспільстві зачіпають і сферу вищої освіти. Стає зрозумілим, що без висококваліфікованих кадрів, які володіють іноземними мовами і можуть акумулювати міжнародний досвід, неможливо успішно розбудувати власну державу. Сьогодні у вітчизняній освітній практиці ми спостерігаємо певну колізію: з одного боку, новий Закон України «Про вищу освіту» [5] від 01.07.2014 регламентує зменшення кількості аудиторних годин, а з іншого, формування висококваліфікованого фахівця передбачає відповідний час для його підготовки. Особливо важливе значення має підготовка висококваліфікованого філолога іноземних мов, який володіє комунікативною компетентністю і має сформовані комунікативні навички і уміння.